

हाम्रो कुरा

एमालेबिरुद्ध पाँच दल !

आगामी २०७९ बैशाख ३० गते हुने स्थानीय तहको निर्वाचनमा मकवानपुर जिल्लामा नेकपा एमालेबिरुद्ध पाँच दलको गठबन्धन हुने पक्का भएको छ । नेपाली कांग्रेसको नेतृत्वमा पाँच दल गठबन्धन बनाएर चुनावी मैदानमा उत्रने तयारी भएको छ । गठबन्धनमा नेपाली कांग्रेस, नेकपा माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत समाजवादी, जनता समाजवादी पार्टी, र राष्ट्रिय जनमोर्चा पार्टी छन् । गठबन्धनले मुख्य प्रतिस्पर्धीको रूपमा नेकपा एमालेलाई लिएको छ । मकवानपुरमा लामो समय पहिलो पार्टी भएर सत्ता सञ्चालन गरेको एमालेलाई कुनैपनि हालतमा पछार्ने रणनीतिमा गठबन्धन रहेको छ भने एमाले पनि आफ्नो पुरानो शक्ति फर्काउने कसरतमा लागेको छ ।

मकवानपुर जिल्लाको एकसय दुई वटा वडामा गठबन्धनबाट को-को उम्मेदवार हुने र नेकपा एमालेलायत अन्य पार्टीबाट को-को उम्मेदवार हुने भन्ने अब चासोको विषय बनेको छ । गठबन्धन दललाई उम्मेदवार छनौट गर्न ठूलो सक्स पर्ने देखिएको छ । एकल पार्टी हुँदा त उम्मेदवार चयन गर्न आन्तरिक समस्यामा फस्ने गरेका दलहरू पाँचवटा एकै ठाउँमा उभिँदा सबैलाई भाग पुऱ्याएर र चित्त बुझाएर उम्मेदवार चयन गर्नु निकै कठिन हुने देखिन्छ । त्यसमा विगतको निर्वाचनको परिणाम र दलहरूको वर्तमान अवस्थालाई आधार मानेर गर्ने तयारी गठबन्धनले गरिरहेका प्रमुख प्रतिस्पर्धी मानिएको नेकपा एमाले पनि एक साताभित्र उम्मेदवार चयन गरिसक्ने तयारीमा जुटेको छ ।

स्थानीय तहको निर्वाचन भनेको सबै दलको नीति र निर्देशनभन्दा पनि स्थानीय क्षेत्रमा लोकप्रिय, जनताभाष्य सधैं भित्रिरेका र एकअर्को पार्टीमा पनि तिक्तता नभएका व्यक्तिलाई रूचाउने हुँदा गठबन्धन लोकप्रिय नेतालाई टिकट दिलाउने पक्षमा लाग्ने देखिएको छ । उता, नेकपा एमालेले अन्य दलबीच गठबन्धन हुँदा र नहुँदाको अवस्थामाको उम्मेदवार उठाउँदा चुनाव जित्न सकिन्छ ? भन्ने रणनीतिका साथ अगाडि बढिरहेको छ । एमालेलाई लामो समय मकवानपुरमा भएको आफ्नो जनमत जोगाउन यतिखेर हम्मै पर्ने देखिएको छ भने गठबन्धन दलहरूलाई पाँच दल मिल्दा पनि चुनाव जित्न सकिएन भने सबै पार्टीको साथ गुम्ने चिन्ता छ । त्यसैले आगामी निर्वाचनको नतिजा के होला भन्ने चासो अब फुनै बढेको छ ।

अक्षरालापूर	प्रदहरी	एम्बुलेन्स सेवा	
प्रदहरी कलेज:	१००	नेपाल रेडक्रस:	४२०७१, ९८४२०८९४४२
विन्सा ट्रेकिङ:	४२०२९९	रेडिटा अस्पताल:	४२०२०४
बडा प्रदहरी:	४२०२९९	परिवार नियोजन संघ:	४२०७४९४४०२०००
पाशुपतिनगर इलाका:	४२०२९९	महारी रेडक्रस:	९८४२१०४८२१
पाइड इलाका:	६२०२९९	छुतिवन रेडक्रस:	९८४२२२११
महारी इलाका:	९८४२०९०९१	सोमकेही रेडक्रस:	६२०२९९
इलाका फापरवारी:	६२१९६०	सुनु रेडक्रस:	९८४२०७०९१
इलाका प्रीमस्टेडी:	६२१९६०	सुदूरपश्चिमी रेडक्रस:	९८४२०७०९१
इलाका टिपन:	९८४२२९९६०	सहायरी अस्पताल:	०७४२२९९६० ९८४२२९९६०
चौधडा चौकी:	९८४२२९९६०	सहायरी एम्बुलेन्स:	९८४२२९९६०
चौधडा चौकी:	९८४२२९९६०	सहायक यन्त्र:	१०१
नेवारपानी चौकी:	९८४२०००२९९	साल हेल्थसाइन नेपाल:	१०१८
फलेमा चौकी:	९८४२०३१९९	माइती नेपाल:	४२०२०४
परमपोखरी चौकी:	९८४२०९९७९	अपाइ भाल अस्पताल:	९८४२२९९६०

भौलिको पात्रो
भोलि वि.सं. २०७८ वैत २१ गते सोमवार ४ अप्रिल २०२२ । वैत शुक्र तृतीया ।
चौलगाछ तृतीया ११४२ । सुविद्य ५.५१ र सूर्यास्त ६.२२ मा हुनेछ ।

आजको राशिफल	
मेघ :	प्रेममा विवाद आउनसक्नेछ
वृष :	बोलीमा नियन्त्रण गर्नुपर्नेछ
मिथुन :	हालखेलमा दिन जानिन्छ
कर्कट :	पनमा धेरै कुरा खेल्ने छुन्
सिंह :	रमाहलो यात्राको योग परेको छ
कन्या :	मन प्रसन्न रहनेछ
तुला :	नचिताएको काम सम्पन्न हुनेछ
वृश्चिक :	मिहिना अन्धकारको नतिजा मिल्नेछ
धनु :	स्वास्थ्यमा खराबी आउनेछ
मकर :	शुभ कामको संकेत मिल्नेछ
कुम्भ :	शरीरमा केही आलस्य हुनेछ
मीन :	सफलता मिल्न गाह्रो छ

निर्वाचनमा मिथ्या सूचनाको चुनौती

ऋषीका अधिकारी

गुडिहको गतिविधि चलाउने नेवनी कोषका महासचिव शरण शर्माका अनुसार एक वृत्तीय (सबको आसन्नमान सुनिन्छ) प्रश्न गर्दा, कुराले आचार संहिता उल्लंघन गर्न पाउनुहुन्छ । यस्तो भन्नु । फोटी एट अवसंस्थि आचारसंहिता उल्लंघन गर्न पाउँछ भने अहिले न्युनहन्मा । 'दिक मानेकतो गर्द थापा जवाफ दिन्छु, 'ए बेनी, हे भवान, भैले के पाउंछु, के पाउंछिन, राकोर्ग यात छ । कस्तो डरएको तपाईंहरू । नडरउनु । ' त्यसपछि गन थापा मुदविद्य भनी नारा सगाएको सुनिन्छ ।

यो विडियो विनय वर बत पहिलो सता केही टोपिएर र केसुकै प्रयोगकर्ताले शेयर गरेका थिए । सो विनयवरी यस्तो सामग्री पनि शेयर गरिएको थियो, 'गन थापा उर्ग बाइर थोरैलाई अब राम्रुलाई सित बाइर नबढेकै नबढेको । जना अब बरिचको । यस्ताई जहाँ भेट्छु, त्यही ठोके छु ।'

उक्त विडियो विनय वर वर्षाको भएको फेला परेको छ । २०७४ साल वैशाख ३० गते स्थानीय निर्वाचनको अघिल्लो दिन थापा कठमाडौँ कपनिगत एक आफ्नको घरबाट फर्किदै थिए । त्यस क्रममा पार्टीका सहकर्मीहरू भेटेपछि आधुनिक आचार संहिता उल्लंघनको आरोप लागेका उनले त्यसपछिको एक विडियो सन्देशमा बराबरका थिए । अहोमा एमाले समर्थक र कार्यकर्ताले नाराबाजी गरेको र स्थिति नभइकनै भनेर आफू बाटो लागेको उल्लेख बराबरका थिए ।

तर वर्षाको विडियो विनय आसन्न चुनाव अघि शेयर गरिनुले आमक सुचना फैलाउन कुनै समय वा अति नतिजाको प्रष्ट हुन्छ । केही फैलाइन्छ त इन्टरनेटमा भएर । यतिको उदाहरणलाई केनाउंदा प्रष्ट हुन्छ, सन्धर्ष नभइकन पुरानो फोटो/विडियो अघिल्लो कै गरी शेयर गरिन्छ । यस्ता विडियो/फोटो सामाजिक सञ्जाल प्रयोगकर्ताले फिस्टो शेयर गर्छन् । कतिपय अवस्थामा विषयी दललाई सरावो देखाउने सामग्री नियन्त्रण फेलाएको हुन्छ ।

युक्त निर्वाचनमा फेलाएको सरावो इन्टरनेटको माध्यमबाट फैलिने तर आमक सुचना ठूलो चुनौतीको रूपमा देखा परेको छ । आगामी चुनावमा सामाजिक सञ्जाल कसरी भ्रम फैलाउन प्रयोग गरिन्छ भन्ने कुराको संकेत पनि वर्षा उल्लेखित विडियो विनयको विश्लेषणबाट देखिन्छ । मिडिओको व्यापक प्रयोग र त्यसमाफत इन्टरनेटमा ठूलो संख्या

अमेरिकी अनुसन्धता माइक कउलफिडले 'सिफ्ट' नामक विधिको विकास गरेका छन् । अर्थात् कुनै सागऱी देख्ने बितिकै शेयर गरिनुलाई, आफूलाई रोक्ने । त्यसपछि आफू त्यसको खोजी गर्नु र त्यसमा ऱारिष्का दाबी वा गनाइको गुल झेत पठा लगाउनु । उनका अनुसार यो विधि प्रयोग गरिनुमा जलत र आमक सागऱीको शिकार हुनबाट बच्न सकिन्छ ।

परिणामलाई प्रभावित गर्ने हुन्छ । चुनाव अघि, चुनावका दौरान र चुनावपछि पनि आमक र मिथ्या सूचना फैलिन्छ । यस्ता गलत सूचनालाई खानगरी तीन तरिकाले सर्वािकरण गर्न सकिन्छ ।

मिसडिफरेंसः राम्रो उद्देश्यका साथ शेयर गरिएको गलत सामग्री
यसमा बराबर विनय वा कसैलाई हानि पुऱ्याउने उद्देश्य हुँदैन । यो सर्वसधारणले बढी फैलाइन्छ । उदाहरणका लागि कोभिडको असर कम गर्ने कुनै धेरैनु उपचार । यस्तो सामग्री राम्रो मतलाय राखेर शेयर गरिएको हुन्छ । तर त्यस्तो सूचनाका आधारमा कसम चासिनु हानिकारक हुनसक्छ किनभने यस्ता सामग्रीको प्रभावकारे अध्ययन अनुसन्धान गरिएको हुँदैन । यसमा आफूलाई मन परेर वा मन छुने भएकोले शेयर गरिएको फोटो, विडियो वा मिम (हँसउत्कना लाग्ने बनाइएका इन्टरनेट सामग्री) आदि पर्छन् । यसमा प्रयोगकर्ता कुनैसुकैको वा उनले गलती गरेको हुन्छ ।

डिस्टर्बेन्सः अज्ञान उद्देश्यका साथ शेयर गरिएको गलत सामग्री
यसमा बराबर विनय वा कसैलाई हानि पुऱ्याउने उद्देश्य हुन्छ । यस्ताई सभित्त समुद्र, नरकोर वा राजनीतिक दलले बढी फैलाइन्छ । निर्वाचनको समयमा डिस्टर्बेन्स बढी फैलिनु सक्छ किनभने त्यसबेला राजनीतिक दल वा तिका समर्थकले विरोधीलाई असहम वा कमजोर र आफू अखल देखाउने कोसिस गरिरहेका हुन्छन् ।

मालडिफरेंसः दुष्प्रचार अर्थात् सही सूचनालाई अज्ञान उद्देश्यका साथ प्रयोग गर्ने
उदाहरणका लागि विकिसिमा उपलब्ध सूचना सही हुनसक्छ तर त्यसलाई आफ्नो विषयीलाई नराफे देखाउन प्रयोग गरिन्छ । चुनावको समयमा यसको अधिक प्रयोग हुन्छ ।

प्रधानमन्त्रीको भारत भ्रमण र नेपालको अपेक्षा

ऋषीका अधिकारी

भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको शीर्षपूर्ण निवन्धनमा हाम्रा प्रधानमन्त्रीको अर्थले अलत अर्थमा पुर्वाधार निर्माण, विकास परिचोजना, कृषि, व्यापार, सीमा तथा अन्तर्गतको बाहिरो छुलकल हुने आसन्नमा छ । इतिहास, संस्कृति, परम्परा तथा आर्थिक विकास अति बरालेले पौराणिक कालसिँधै नै नेपाल र भारतीयको सम्बन्ध अट्ट तथा अतिथि छ । अतिथि मुकका गर बा-सरकारबीचको सम्बन्ध औपचारिकतामा सीमित हुने गर्छ । तर, नेपाल ए भारतबीचको यस परम्परागत बहुआयताक सम्बन्धलाई प्रगाढता दिन गर्न यस-समयमा उच्चस्तरीय राजनीतिक प्रश्नमा पर्ने हुँदा आएका छन् ।

प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाको भारत भ्रमण पनि यसैको निरन्तरता हो । विगतका प्रश्नः जसो देशमा कुटनीतिक सम्बन्धमा एउटा सर्वसिँधैय मान्यता रही आएको छ पहिले दुई देशीय बाँडिएको विषयमा सहमति बनाउने र त्यसपछि राजनीतिकरण गर्ने काम हुन्छ । तर, हाम्रो देशमा पहिले राजनीतिकरण गरिन्छ त्यसपछि सहमतिमा पुग्ने प्रयास गरिन्छ । भूगोलले पनि परराष्ट्रनीतिको निर्माणमा ठूलो भूमिका खेलेको हुन्छ । भूगोलको सही रूपले उपलब्ध गर्न सकिनु भनेर यो प्रयासक पनि सतित हुन सक्छ । भूगोलको सही, ताप सन्धर्षाई परिवर्तन नै गर्न सकिन्छ । तर, दुई परराष्ट्रनीतिको सम्बन्धमा सार्विकबोध, इरतिथि र कुटनीतिक परिपक्वताको प्रदर्शन हुनु आवश्यक हुन्छ ।

सम्बन्ध सुधारका प्रयास
आफ्नो नेतृत्वमा दुई देशका प्रधानमन्त्री बीच संयुक्त राष्ट्रसंघको जसवार् सम्मेलनका बेला भेटघाट भएको थियो । प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवा सत्तामा आएपछि निरन्तर सभामा नै दुई देश बीचको सम्बन्ध निरन्तरता पाएको छ ।

ऋषीका अधिकारी

गरेको थियो । योलाई मूले दुई पक्षीय सम्बन्धलाई बलियो बनाउने उद्देश्यले नै अतिथि थियो । दुई पक्षीय सम्बन्धलाई प्रगाढ बनाउने उद्देश्यले नै आफ्नो बेचमा नेपाली कांग्रेसले आभारको विदेश मामिला विभाग प्रमुख विनय शर्माको निवेदनको माध्यमबाट नेपाल सरकारको निवन्धनमा सन्धर्षाई संयुक्त राष्ट्र संघको महासभामा पनि भारतीय विदेशमन्त्री ए. जयशंकर तथा नेपालका परराष्ट्रमन्त्री डा. नारायण खड्का बीच न्युयोर्कमा भेटघाट भएको थियो । दुई पक्षीय सम्बन्धलाई अक प्रगाढ बनाउने दिशामा भएको यो पनि एउटा सार्थक प्रयास नै थियो । दुई देश बीचको विशेष सम्बन्धलाई प्रगाढ बनाउनुको विकल्प पनि छैन ।

सम्बन्धमा अघिल्लो सरकारका प्रधानमन्त्री केपी ओली नेतृत्वको सरकारको पालामा नेपालको आन्तरिक राजनीतिमा चिनिपानि हल्लोप बढेको तथा ओली सरकारका कतिपय निर्णय पनि सोही प्रकृतिगत थिए । तत्कालीन सत्ताधारी नेकपाका अन्तर्कलहका कारण र उत्तरी छिमेकीको प्रभावमा परेर नेपालले स्वतंत्रता नयाँ नकसा जारी गरेको थियो भन्ने चर्चा पनि नआएको थियो । सम्बन्धमा बाधपूर्ण राजनीतिक दलका अधिकार तथा उत्तरी छिमेकीको प्रभावले रहने गरेका छन् । सीमा विवादलाई समाप्त-समाप्त चर्चामा न्याउने काम देउवाका कम्प्युटेर नेताश्वरत नै हुँदा आएको छ ।

दुई पक्षीय सम्बन्धलाई सामान्य बनाउने

प्रयास ओली सरकारको पालामा पनि भएको थियो । अतिथिमा भारतीय विदेश मन्त्रालयका एक उच्च अधिकारीको नेपाल भ्रमण भएको थियो । सन् २०१७ को अन्तमा एउटा सुदूर उन्मुखसहित सम्पन्न भ्रमणमा भारतका विदेशमन्त्री ए. जयशंकरले नेपालको भ्रमण गरेका थिए । भारतीय विदेशमन्त्री ए. जयशंकरले पनि सन् २०१९ को अन्तमा नेपाल भारत संयुक्त आयोगको बैठकमा भाग लिनु काठमाडौँ आएका थिए । सन् २०२० को नोभेम्बरमा भारतीय विदेश सचिव हर्षवर्धन शर्मा पनि काठमाडौँ आएका थिए ।

ओली सरकारको पालामा दुई देशबीचको सम्बन्ध शान्ति सुधार नरहे पनि भारतले नेपाललाई कोरोना महामारीका बेला पनि निकैलाई रोक्नेको थिएन र श्वासन, औषधि, फलफूल, तरकारी र इन्धनको आपूर्तिलाई सामान्य नै बनाएको थियो । सन् २०२१ को अन्तमा भारतले कोरोना विरोधी कोभिडिड बाधको सहयोग गरेको थियो ।

सन् २०१५ को अधिमन्धमा आएको महाविनाशकारी भूकम्पका कारण नेपालका ९ हजार जति घाइते भएका थिए । भारतले करिब ८२ करोड नेपाली रुपैयाँको सहयोग पुर्नीमार्ग कार्यका लागि दिएको थियो । भारतले ३० करोड ६६ लाख रुपैयाँको सहयोग भूकम्पका कारण क्षतिग्रस्त शैक्षिक प्रतिष्ठानको पुर्नीमार्गको निमित्त पनि दिएको थियो ।

सत्ताधारी नेकपा भित्रको अन्तरकलहका कारण अब प्रधानमन्त्री केपी ओलीले प्रतिनिधि सभामाई विघटन गरेर चुनावको सिफारिस गरे अनि नेपालका ओली विरोधी राजनीतिक दलहरूले नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाको नेतृत्वमा बैकल्पिक सरकारको गठन गरे । देउवा सरकारको पालामा नेपाल भारत सम्बन्ध निरन्तर रूपमा सुदृढ हुँदै गएको थियो । अतिथिमा भारतको सन्धर्षाई २०२१ को निर्माण भइरहेको थियो । अतिथिमा भारतले सर्वप्रथमलाई विवादायक निगर व्यापक सभामा सन्धर्षाई बनाउन सुझाव दिएको थियो जबकी देशका बाधपूर्ण दलहरूले यसले हल्लोपको संज्ञा दिएका थिए । जबकी देउवाले पनि सन्धर्षाई अक बढी

नेतावादीक र सबैको सीमाई बनाउन सहमति सन्धर्षाई जारी हुनुपर्ने धारणा राखेका थिए । सन् २०२१ को अन्तमा एउटा सुदूर उन्मुखसहित सम्पन्न भ्रमणमा भारतका विदेशमन्त्री ए. जयशंकरले नेपालको भ्रमण गरेका थिए । भारतीय विदेशमन्त्री ए. जयशंकरले पनि सन् २०१९ को अन्तमा नेपाल भारत संयुक्त आयोगको बैठकमा भाग लिनु काठमाडौँ आएका थिए । सन् २०२० को नोभेम्बरमा भारतीय विदेश सचिव हर्षवर्धन शर्मा पनि काठमाडौँ आएका थिए ।

ओली सरकारको पालामा दुई देशबीचको सम्बन्ध शान्ति सुधार नरहे पनि भारतले नेपाललाई कोरोना महामारीका बेला पनि निकैलाई रोक्नेको थिएन र श्वासन, औषधि, फलफूल, तरकारी र इन्धनको आपूर्तिलाई सामान्य नै बनाएको थियो । सन् २०२१ को अन्तमा भारतले कोरोना विरोधी कोभिडिड बाधको सहयोग गरेको थियो ।

सन् २०१५ को अधिमन्धमा आएको महाविनाशकारी भूकम्पका कारण नेपालका ९ हजार जति घाइते भएका थिए । भारतले करिब ८२ करोड नेपाली रुपैयाँको सहयोग पुर्नीमार्ग कार्यका लागि दिएको थियो । भारतले ३० करोड ६६ लाख रुपैयाँको सहयोग भूकम्पका कारण क्षतिग्रस्त शैक्षिक प्रतिष्ठानको पुर्नीमार्गको निमित्त पनि दिएको थियो ।

सत्ताधारी नेकपा भित्रको अन्तरकलहका कारण अब प्रधानमन्त्री केपी ओलीले प्रतिनिधि सभामाई विघटन गरेर चुनावको सिफारिस गरे अनि नेपालका ओली विरोधी राजनीतिक दलहरूले नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाको नेतृत्वमा बैकल्पिक सरकारको गठन गरे । देउवा सरकारको पालामा नेपाल भारत सम्बन्ध निरन्तर रूपमा सुदृढ हुँदै गएको थियो । अतिथिमा भारतको सन्धर्षाई २०२१ को निर्माण भइरहेको थियो । अतिथिमा भारतले सर्वप्रथमलाई विवादायक निगर व्यापक सभामा सन्धर्षाई बनाउन सुझाव दिएको थियो जबकी देशका बाधपूर्ण दलहरूले यसले हल्लोपको संज्ञा दिएका थिए । जबकी देउवाले पनि सन्धर्षाई अक बढी

(बकी पृष्ठ-३ मा...)

